

Paweł Sankiewicz, Arkadiusz Tabaka

Dotacje Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego związane z ochroną zabytków archeologicznych

Studia Lednickie 12, 195-197

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Dotacje Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego związane z ochroną zabytków archeologicznych

W 2012 r. Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy rozpoczęło realizację projektów: „Znaleziska skarbów i monet z Ostrowa Lednickiego i okolicy” oraz „Topory średniowieczne z Ostrowa Lednickiego i Gieczu”, które zostały dofinansowane ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu Dziedzictwo kulturowe, priorytet 5 — Ochrona zabytków archeologicznych. Zakończenie realizacji przewidziano na rok 2013.

Kompleksowe badania prowadzone na Ostrowie Lednickim potwierdziły wyjątkowy charakter tego miejsca jako jednej z siedzib pierwszych historycznych władców Polski. Oprócz bogactwa relikwów architektury kamiennej i drewnianej odkryto także tysiące przedmiotów łączonych z ówczesnymi elitami (m.in. złote, srebrne i ołowiane ozdoby), kultem chrześcijańskim (np. stauroteka), przyboczną gwardią władcy (największy zbiór militariów w tej części Europy) i handlowcami (odważniki i wagi). Znaczącym elementem tego zbioru są znaleziska monet odkrytych zarówno w sześciu skarbach, jak i pojedynczo (46 sztuk), których zabezpieczenie i szczegółowe opracowanie jest zadaniem pierwszego z wymienionych wyżej projektów. Niewątpliwie do najcenniejszych, pod względem historycznym i ekspozycyjnym, należą skarby, które z większości odkryto w południowej i południowo-zachodniej części grodu. Odnotowano m.in. monety: arabskie z dynastii Samanidów i Buwayhidów, duńskie z Hedeby, niemieckie różnych władców i mennic, czeskie, angielskie i polskie (w tym unikatowe okazy kwartników śląskich). Do znalezisk wyjątkowych w skali kraju zaliczyć również należy bizantyjskiego folisa wybitego w czasach panowania Bazylego II i Konstantyna VIII (976–1025). W skład projektu został także włączony kolejny zabytek cenny dla historii kasztelani lednickiej — skarb groszy praskich odkryty w pobliskim Imielnie. Realizacja opisywanego projektu niewątpliwie wnieśli duży wkład w zakresie dokumentacji historii gospodarczej Polski w okresie jej powstania i krzepnięcia. Opublikowanie dwujęzycznej (polskiej i angielskiej) wersji zbioru numizmatycznego Muzeum na Lednicy, wraz ze szczegółowymi opisami monet i ich fotografiami, kontekstem

odkrycia oraz analizami metaloznawczymi, z pewnością stanowić będzie pierwszorzędnym materiałem porównawczym dla innych zbiorów, nie tylko z terenu Polski, ale i Europy.

Militaria średniowieczne ze zbiorów Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy należą do najcenniejszych w Polsce i stanowią unikatowy rodzaj znaleziska w skali europejskiej. Zostały one pozyskane w trakcie prac archeologicznych na Ostrowie Lednickim — m.in. w trakcie badań jeziora Lednica, w Gieczu i w Dziekanowicach — stanowiskach bezpośrednio związanych z początkami polskiej państwowości. W zespole tym znajdują się zarówno egzemplarze unikatowe w skali europejskiej, np. hełm z nosalem czy kolczuga, jak i inne występujące dość powszechnie. Najlichnym komponentem zbioru, obejmującym 168 sztuk, są topory/siekiery.

W ramach badań nad średniowiecznymi militariami ze zbiorów MPP topory/siekiery poddano wieloaspektowym badaniom porównawczo-typologicznym i specjalistycznym. Dokonano podziału typologicznego zbioru i jego prezentacji w formie katalogu. Wybrane elementy zespołu zostały poddane specjalistycznym badaniom z zakresu nauk fizyko-chemicznych i przyrodniczych. Przeprowadzono pogłębione analizy drewnianych toporzysk, elementów skórzanych oraz szereg analiz metaloznawczych i radiograficznych.

Owe wieloaspektowe badania obu zbiorów lednickich, a także publikacja katalogów opisanych zabytków mogły być zrealizowane dzięki dofinansowaniu ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.



Ryc. 1. Pierwsza strona okładki książki *Monety i biżuteria z Ostrowa Lednickiego i okolicy*; oprac. W. Kujawa; Wydawnictwo Pejzaż | Ewa Stadnicka



Ryc. 2. Pierwsza strona okładki książki *Topory średniowieczne z Ostrowa Lednickiego i Giecza*; oprac. W. Kujawa; Wydawnictwo Pejzaż | Ewa Stadnicka